

UMEÅ UNIVERSITET

Dnr: FS 1.5-2106-16

Ert Dnr: Ku2016/02380/KO

ku.remissvar@regeringskansliet

Remiss: Betänkandet "En inkluderande kulturskola på egen grund" (SOU 2016-69)

Inledning

Föreliggande utredning är genomförd på uppdrag av regeringen i syfte att ta fram en nationell strategi för den kommande musik- och kulturskolan. I betänkandet presenteras ett antal sammanhängande förslag till regeringen som en grund för utvecklandet av en "robust infrastruktur" (SOU 2016:69, s.282) för kulturskolesektorn i syfte att uppnå en inkluderande kulturskola på egen grund. Utredningen föreslår i första hand utvecklande av nationella gemensamma mål för en kommunal kulturskola, vilket fordrar ett gemensamt ansvarstagande. Dessa nationella mål (se SOU 2016:69, s. 12) ska ligga till grund för en infrastruktur som främjar likvärdighet och tillgänglighet som grundlägger en inkluderande kulturskola. I utredningen framhålls att regional samordning, mellan kommuner och landsting kan främja musik- och kulturskolornas utveckling. Ett inrättande av ett samordnande beslutsorgan inom Statens kulturråd i form av ett nationellt kulturskolecentrum på myndighetsnivå kan vara en möjlig väg. Förslaget avser Kulturskolornas kärnverksamhet - undervisning, projekt, övrig verksamhet som genomförs på barns och ungdomars fria tid och omfattar organisationsformer, samverkansformer, omvärldstendenser och former för statsbidrag till kommuner och landsting.

Synpunkter

Övergripande synpunkter

Utredningen betonar samverkan mellan stat, landsting och kommuner och gemensamt ansvar för skapandet av en inkluderande kulturskola av hög kvalitet. Tre behovsområden har identifierats; breddning av konstområden, inkludering/tillgänglighet och pedagogisk utveckling. Umeå universitet ser positivt på utvecklandet av en ny infrastruktur. Detta yttrande berör främst behovsområdet pedagogisk utveckling. Då inget lärosäte idag erbjuder utbildning som specifikt utgår ifrån det kulturskoleutredningen beskriver som *kulturskolans särart*, stödjer Umeå universitet utredningens syn på att befintliga utbildningar med ämneslärarexamen i bild, slöjd och musik till viss del är relevanta för pedagoger inom kulturskolan (avsnitt 3.5.1). Detta motiverar vårt engagemang i frågan om att delta i arbetet för att utveckla en högskoleutbildning för blivande lärare inom kulturskolan. Utredningen belyser vidare att förtjänsterna av vidareutbildning är en viktig faktor för skapandet av en hållbar kulturskola (avsnitt 3.5.3) samt att det finns ett stort behov av kompetensutveckling nu och i framtiden. Förstärkta utbildningsvägar är enligt vår bedömning därför önskvärt för att såväl möta kommunernas behov av förnyad konstnärlig- och pedagogisk kompetens som kulturskolans behov av kunskapsutveckling. Detta är också en insats som kan bidra till den långsiktiga nivåhöjning som utredningen bedömer behövs (avsnitt 6, s. 193).

Kulturskolans didaktik

Avsaknaden av nationella styrdokument är enligt utredningen (avsnitt 5.1) en tillgång som skapar ett värdefullt frirum för kulturskolornas verksamhet. Frirummet kan öka möjligheterna att utforma verksamheten utifrån barns och ungas intressen och behov. Verksamheternas frihet och autonomi bör därför inte äventyras genom ett alltför styrt regelverk. Utredningen föreslår istället att verksamheterna kan stärkas genom samverkan, som centreras kring ett nationellt kulturskolecentrum. Kedjan kan stärkas ytterligare genom samverkan med lärarutbildningarna. Vi menar att denna samverkan bör bygga på en medvetet riktad, samlad kunskapssyn och gemensamma strategier för kunskapsutveckling. Den beskrivning av kulturskolelärares status, behörigheter och behov av pedagogisk relevant kompetens (avsnitt 3.5) som framkommer i utredningen, berör ur vårt perspektiv

yrkets professionalisering samt utveckling av såväl grundutbildning, vidareutbildning för lärare som forskningsfältet kulturskolans didaktik. Utvecklandet av en kulturskolans didaktik bör vila på en utbildningsvetenskaplig grund med en praktikinära koppling. Detta är en utgångspunkt för formandet av relevant utbildning med hög kvalitet.

Utredningen låter förstå att det finns behov av en pedagogisk utbildning som är uppbyggd kring kulturskolans kärna. Utbildning kan bidra till en ökad mångfald bland kommunanställda, i vilket ett samtida bildningsbegrepp aktualiseras. För att nå målen efterfrågas således en ämnesdidaktik som både förtydligar kulturskolans särart och ett bildningsperspektiv som är anpassat till det pluralistiska och mångkulturella samhället. Utredningen hänvisar till Lena Aulin Gråhamn och Jan Thavenius (2003) begrepp radikal estetik. Vi vill belysa att detta ligger i linje med samtidens former för konstnärligt gestaltande, aktuella estetiska grepp och ett socialkritiskt perspektiv. Inkludering betonar inte bara ambitionen att möta och fånga upp varje barn utifrån dess specifika förutsättningar, utan kan förstås i flera avseenden. Kulturskolans demokratiska värdegrund och mångfaldigande profilering är därför en av de markörer som bör präglade kulturskolans didaktik. Socialt samspel, samverkan och integrering bör också beaktas i formandet av utbildningar för kulturskolans pedagoger.

Utbildning/pedagogisk utveckling - förslag

Utredningen identifierar några viktiga områden – samverkan över ämnesgränser, projektledarskap, ett barncentrerat och handledande förhållningssätt, omvärldsanalys och anpassning till funktionsnedsättningar. Det finns ett kompetensutvecklingsbehov bland befintliga pedagoger och lärare som behöver tillgodoses, förutom i ovan nämnda områden även inom digital teknik. Kulturskolans behov kommande behov av nyanställningar kräver en pedagogisk utbildning som är uppbyggd kring kulturskolans kärna och dessa behovsområden. Utredningen presenterar ett förslag i konkreta former vilket innebär att en yrkesexamen mot kulturskolepedagog inrättas, men också en kandidatexamen inom fler konstområden och en bredare, anpassad ämneslärarutbildningen (avsnitt 6.8.1 – 3, s. 248).

En ny yrkesexamen

Utredningen föreslår att en yrkesexamen om 90 hp inrättas. Umeå universitet stödjer detta förslag. En sådan utbildning bör representera kulturskolans särart, bygga på ett modifierat bildningsbegrepp och betona kulturskolans specifika ämnesdidaktik (se avsnittet *Kulturskolans didaktik*). Vi tänker oss en utbildning med bredd, integrering, kreativitet och samverkan mellan olika ämnen och kurser. Utredningen betonar det kulturella sammanhanget som kulturskolan erbjuder, vilket är ett bildningsperspektiv som även bör betonas i lärarprogrammen. Utredningen identifierar stora skillnader i barn och ungas tillgång till kommunal kulturskola. En utgångspunkt för att öka inkluderingen kräver kunskaper om de värden som ligger i begrepp som värdegrund, kulturell mångfald och likvärdighet. För att inkludera forskningsbaserad undervisning ser vi möjligheter att även engagera fler lärarutbildningsinstitutioner i en yrkesexamen för kulturskolepedagoger, exempelvis via olika delkurser från Specialpedagogutbildningen. Samverkan mellan konstnärliga och vetenskapliga lektorer är en god förutsättning för prövande av nya former och metoder för undervisning, även i kulturskolans didaktik.

Anpassning till befintlig lärarutbildning

En anpassad lärarutbildning kan innebära integrering eller påbyggnad. En kortare påbyggnad med inriktning mot kulturskolans didaktik kan ge blivande lärare möjlighet att bredda sin behörighet för kombinationstjänster. En sådan lösning kan även rikta sig till redan verksamma ämneslärare. Konkret skulle detta kunna innebära inrättande av en högskolekurs som omfattar 30 hp (hel- eller halvfart), som ger ämneslärare breddad behörighet.

Forskning

Forskning är en förutsättning för formandet av den pedagogiska kunskapsgrund som den kommunala kulturskolan bör vila på. Forskning som berör kulturskola och undervisning i denna kontext är idag relativt osynlig i det utbildningsvetenskapliga fältet. Regeringen föreslås därför ge Vetenskapsrådet uppdraget att inrätta en nationell forskarskola; *Kulturskolans didaktik* inom det utbildningsvetenskapliga fältet.

Utvecklingsarbete

Umeå universitet ställer sig positivt till att bli engagerad i att utveckla en yrkesexamen om 90 hp och en vidare- och fortbildningskurs för pedagoger med lärarexamen och pedagoger verksamma inom kulturskolan om 30 hp. Vi vill dock understryka att utvecklandet av nya utbildningsvägar innebär en stor satsning för de lärosäten som berörs, och det förslag på utvecklingsmedel och stimulansbidrag som skrivs fram i remissens konsekvensanalys (s. 296), är en förutsättning för att de förslag som remissen lägger fram ska kunna realiserats i framtiden.

Ärendets beredning

Umeå universitet har i sitt yttrande tagit utgångspunkt i de synpunkter som Institutionen för estetiska ämnen, i samråd med rektor vid Lärarhögskolan vid Umeå universitet, har lämnat på remissen. Yttrandet har beslutats av rektor Hans Adolfsson efter beredning och föredragning av kanslichef Jeanette Dareblom.

Hans Adolfsson
Rektor

Expedieras till:

ku.remissvar@regeringskansliet
Registrator
Maria Löfgren
Anna Widén
Malin Larsson
Umeå studentkår
Umeå medicinska studentkår
Umeå naturvetar- och teknologkår